

1

Наближаючись до музею, Стефан Брайтвізер, готовий до полювання, бере за руку свою дівчину Енн-Кетрін Кляйнклаус, і разом вони йдуть до стійки реєстрації. Вітаються. Така мила пара. Далі купують за готівку два квитки і заходять усередину.

Зараз обідній час, час крадіжок, людна неділя в Антверпені, що в Бельгії, лютий 1997 року. Вони розчиняються серед туристів у Будинку Рубенса, вказують на скульптури й картини, замислено кивають. Енн-Кетрін зі смаком одягнена в Chanel і Dior, придбані в крамницях вживаного одягу, а на її плечі — велика сумка Yves Saint Laurent. На Брайтвізері сорочка, заправлена в стильні штани, зверху — дещо зашироке пальто, а в кишені сховано швейцарський армійський ніж.

Будинок Рубенса — це елегантний музей у колишній резиденції Пітера Пауля Рубенса*, відомого фламандського живописця сімнадцятого століття.

* Фламандський живописець, один із найвизначніших представників епохи бароко (1577–1640). — Тут і далі прим. пер., якщо не зазначено інше.

Пара бродить вітальнею, кухнею та їдальнею, поки Брайтвізер запам'ятовує розташування бокових дверей і стежить за охоронцями. У його голові вимальовуються кілька варіантів утечі. Предмет, за яким вони полюють, стоїть на першому поверсі — у задній частині музею, в галереї з мідною люстрою й високими вікнами. Віконниці на деяких із них зачинено, щоби захистити мистецькі витвори від полудневого сонця. Тут, на прикрашеному вишуканим різьбленням дерев'яному комоді, стоїть вітрина з органічного скла, прикріплена до міцної основи. Усередині коробки — запечатана скульптура Адама і Єви зі слонової кістки.

Брайтвізер натрапив на цей витвір, коли кілька тижнів тому самотужки вирушив у розвідувальну поїздку і підпав під його чари — чотирьохсотрічне різьблення й досі випромінювало внутрішнє світіння, притаманне слонової кістці, яке здається йому трансцендентним. Після тієї поїздки він не міг не думати про скульптуру, мріяв про неї, тож повернувся до Будинку Рубенса з Енн-Кетрін.

Усі засоби захисту мають свої слабкі місця. Недолік коробки з органічного скла, який він зауважив під час розвідувального візиту, — це те, що верхню частину можна відділити від основи, відкрутивши два гвинти. Хитрі гвинти, звісно, бо до них важко дотягнутися на задню стінку коробки, але їх усього два. Недолік охоронців у тому, що вони люди. Вони хочуть їсти. Більшу частину дня, за спостереженнями Брайтвізера, у кожній галереї перебуває по охоронцю. Вони сидять на стільцях і спостерігають. Виняток — обідня пора, коли стільці порожніють. Співробітників служби безпеки не вистачає, тому вони по чергово ходять перекусити, а ті, хто залишився на службі, підіймаються з місць

і патрулюють. Заходять у кімнати й виходять з них у передбачуваному темпі.

Туристи — це змінні величини, і вони дратують. Їх тут снує багато — навіть ополудні. У найпопулярніших залах музею виставлено напоказ картини самого Рубенса, але ці твори занадто великі — їх непомітно не вкрадеш. Або вони, на думку Брайтвізера, занадто похмуро-релігійні. У галереї поруч із «Адамом і Євою» розміщено предмети, які Рубенс зібрав за життя. Зокрема, мармурові бюсти римських філософів, теракотову статую Геракла й низку голландських та італійських полотен олійними фарбами. Скульптуру зі слонової кістки авторства німецького різьбяр Георга Петеля* Рубенс отримав, імовірно, у подарунок.

Поки туристи кружляють довкола, Брайтвізер зупиняється перед однією з картин у позі шанувальника мистецтва. Руки кладе на стегна або схрещує на грудях чи підпирає підборіддя. У його репертуарі понад десяток поз, і всі вони мають демонструвати безтурботне споглядання, навіть якщо його серце калатає від захоплення й страху. Енн-Кетрін крутиться біля входу в галерею. Іноді стоїть, а то сидить на лавці, завжди з виглядом невимушеної байдужості. Стежить за тим, щоби завжди було добре видно коридор позаду. У цій зоні нема камер спостереження. Їх по всьому музею лише кілька. Він відмітив, що до кожної веде справжній дріт. Іноді в маленьких музеях вони слугують лише імітацією.

Незабаром настає мить, коли пара залишається сама в залі. Відбувається вибухова трансформація,

* Мандрівний різьбяр і скульптор першої третини XVII ст., доби раннього бароко, німець за походженням.

мов до вогню долили бензину. Брайтвізер облишає свою старанну позу і перестрибує через загородження до дерев'яного комода. Він дістає з кишені складаний швейцарський ніжик, відкриває викрутку і береться за коробку з органічного скла.

Чотири оберти гвинта. Можливо, п'ять. Для нього це різьблення — шедевр. Усього десять дюймів заввишки, але різьблене деталізоване: перші люди прямують в обійми одне до одного, їхні погляди зустрілися, а позаду них змії обвивається довкола дерева пізнання; заборонений фрукт уже зірвали, але ще не вкусили — людство перед прірвою гріха. Він чує делікатне покашлювання — це Енн-Кетрін — і відстрибує від комода, легко й плавно, та знову переходить у режим споглядання мистецтва, коли з'являється охоронець. Швейцарський ніж повертається до нього в кишеню, хоча викрутка досі розкладена.

Охоронець заходить у залу і зупиняється, а потім методично оглядає галерею. Брайтвізер стримує дихання. Працівник музею розвертається. Ледве він опиняється за дверима, крадіжка продовжується. Ось так Брайтвізер просувається вперед, уривками: стрибки галереєю, кілька оборотів гвинта, потім кашель, потім ще кілька, тоді другий гвинт.

Щоб серед безперервних напливів туристів та охорони відкрити перший гвинт, потрібно десять хвилин концентрованих зусиль, навіть якщо ймовірність помилки дуже мала. Брайтвізер не носить рукавичок — обмінює відбитки пальців на спритність і дотик. Другий гвинт іде аж ніяк не легше і нарешті піддається, але прибувають наступні відвідувачі. Брайтвізер змушений знову відступити. У його кишені лежить пара гвинтів.

Енн-Кетрін ловить його погляд через усю залу, а він плескає долонею по серцю, сигналізуючи про те, що готовий до завершального кроку і йому не потрібна буде її велика сумка. Вона прямує до виходу з музею. Охоронець з'являвся вже тричі, та, хоча і він, і Енн-Кетрін під час кожної перевірки перебували в різних місцях, Брайтвізер однак нервується. Раніше, коли тільки випустився із середньої школи, він працював музейним охоронцем, і розуміє: майже ніхто не зауважить, що гвинта нема чи він стирчить, бо це суцця дрібниця, до того ж усі путні охоронці зосереджуються на людях. Перебувати в одній залі впродовж двох перевірок підряд, а потім здійснювати крадіжку небажано. Три перевірки — це вже на межі нерозсудливості. Четвертої — до якої, якщо вірити його годиннику, залишилось трохи більше хвилини — не має статися. Йому потрібно діяти або облишити все вже зараз.

Проблема в тому, що в залі присутня група відвідувачів. Він ковзає очима довкола. Вони скупчилися біля картини. Усі в навушниках, підключених до аудіогідів. Брайтвізер вважає, що екскурсія їх достатньо відволікає. Це критичний момент: один погляд одного відвідувача — і його життя може фактично завершитися. Тому він не затягує далі. Не дії, на його думку, зазвичай доводять злодія до в'язниці. Це робить зволікання.

Брайтвізер підходить до комода, підіймає коробку з органічного скла з основи й обережно відставляє її вбік. Він хапає скульптуру зі слонової кістки, відкидає фалди пальта і засовує її за пояс штанів ззаду на попереку, а потім поправляє просторе пальто так, щоби приховати різьблення. Горбик однак видніється, але його зауважить лише хтось надзвичайно спостережливий.